श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा -दिसम्बर, २०१८

कक्षा -आचार्यद्वितीयवर्षम् (SEM-3)	**प्रश्नपत्रम् – ५**	**गुणा: - ७०**
विषय: - साहित्यम्	(C.E.-5.3.3.)	
दिनाङ्क: - ०८/१२/२०१८	*ग्रन्थ: हर्षचरितम् - उच्छ्वास:-१*	**समय: -१०.०० त: ०१.००**

प्रथमान्विति:

प्रश्न: १ निम्नलिखिताभ्यां श्लोकाभ्याम् एकं श्लोकं ससन्दर्भं स्पष्टयत । **(५)**

(१) नवोऽर्थो जातिरग्राम्या श्लेषोऽक्लिष्ट: स्फुटो रस:।
विकटाक्षरबन्धश्च कृत्स्नमेकत्र दुष्करम्॥

(२) सन्ति श्वान इवासंख्या जातिभाजो गृहे गृहे।
उत्पादका न बहव: कवय: शरभा इव॥

प्रश्न: २ *महाकविबाणभट्टस्य जीवनपरिचयं लिखत।* **(१०)**

(अथवा)

हर्षचरितस्य प्रारम्भे निरूपिता: व्यासभासकालिदास कवीनां विशेषता: वर्णनीया:।

द्वितीयान्विति:

प्रश्न: ३ अधोलिखितगद्यखण्डाभ्याम् एकं ससन्दर्भं विवेचयन्तु । **(५)**

(१) 'ब्रह्मन्, न खलु साधुसेवितोऽयं पन्था: येनासि प्रवृत्त: । निहन्त्येष परस्तात् । उद्दामप्रसृतेन्द्रियाश्वसमुत्थापितं हि रज: कलुषयति दृष्टिमनक्षजिताम् । कियद्दूरं वा चक्षुरीक्षते। विशुद्धया हि धिया पश्यन्ति कृतबुद्धय: सर्वानर्थानसत: सतो वा।

(२) अधुना कथय कतम भुवो भागमलङ्कर्तुमिच्छसि। कस्मिन्नवतितीर्षति ते पुण्य भाजि प्रदेशे हृदयम्। कानि वा तीर्थान्यनुग्रहीतुमभिलषसि। केषु वा धन्येषु तपोवनधामसु तपस्यन्ती स्थातुमिच्छसि।

प्रश्न: ४ अधस्तनाभ्य: द्वे टिप्पण्यौ लिखत । **(१०)**

(१) ब्रह्मा
(२) दुर्वासा-शापप्रसङ्ग:।
(३) मन्दाकिनीवर्णनम्।
(४) महानद: शोण:।

तृतीयान्विति:

प्रश्न: ५ निम्नलिखितगद्यखण्डाभ्याम् एकं ससन्दर्भं स्पष्टयत । **(५)**

(१) आयुष्मति, सतां हि प्रियंवदता कुलविद्या । न केवलमाननं हृदयमपि च ते चन्द्रमयमिव सुधाशीकरशीतलैश ह्लादयति वचोभि:। सौजन्यजन्यभूमयो भूयसा शुभन सज्जननिर्माणशिल्पकला इव भावदृश्यो दृश्यन्ते।

(२) अचिन्तयच्च- 'मर्त्यलोक: खलु सर्वलोकानामुपरि, यस्मिन्नेवं विधानि भवति त्रिभुवनभूषणानि सफलगुणग्रामगुरुणिरत्नानि । तथा हि तस्य मुखलावण्यप्रवाहस्य निष्यन्दबिन्दु:।

प्रश्नः ६ *दधीचस्य वर्णनं कुरुत।* **(१०)**

(अथवा)

सावित्री-विकुक्ष्योः संवादं समीक्षयत्।

चतुर्थान्वितिः

प्रश्नः ७ निम्नलिखितगद्यखण्डाभ्याम् एकं ससन्दर्भं स्पष्टयत । (५)

(१) अथ दैवयोगात्सरस्वती बभार गर्भम्। असूत चानेहसा सर्वलक्षणाभिरामं तनयम्। तस्मै च जातमात्रायैव 'सम्यक्सरहस्याः सर्वेवेदाः सर्वाणि च शास्त्राणि च सकलाश्च कला मत्प्रभावात् स्वमाविर्भविष्यन्ति' इति वरमदात्।

(२) सा त्ववादीत् – देवि, जानास्येव माधुर्यं विषयाणाम्, लोलुपतां चेन्द्रियग्रामस्य उन्मादितां च नवयौवनस्य, परिप्लवतां च मनसः। प्रख्यातैव मन्मथस्य दुर्निवारता अतो न मामुपालम्भेनोपस्थातुमर्हसि।

प्रश्नः ८ *मालत्याः पात्रालेखनं कुरुत।* **(१०)**

(अथवा)

वात्स्यानवंशस्य वर्णनं कुरुत।

प्रश्नः ७ अधोलिखितेभ्यः प्रश्नेभ्यः दशप्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत । (१०)

(१) प्रवरसेनः केन ग्रन्थेन कीर्तिं लब्धवान् ?

(२) तारापतेः भ्राता कः ?

(३) सरस्वत्याः सखी का ?

(४) सर्वतपसां मूलं किम् ?

(५) शैलूषः - इत्यस्य कोऽर्थः ?

(६) दधीचस्य मातुः नाम किम् ?

(७) च्यवनः कः आसीत् ?

(८) अक्षमाला का आसीत् ?

(९) सरस्वत्याः पुत्रस्य नाम किम् ?

(१०) बाणभट्टस्य जन्म कस्मिन् वंशे अभवत् ?

(११) अर्थपतेः कति पुत्राः आसन् ?

(१२) बाणस्य मातुः नाम किमासीत् ?

(१३) अनङ्गबालसूचीबाणौ कौ ?

(१४) हर्षचरिते कति उच्छ्वासाः सन्ति ?

(१५) कोपकलुषिता मतिः किं न विमृशति ?

--००--